

Náš List

Izhaja vsako soboto; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — „Náš List“ ima vsak mesec prilogo „Slovenska Gospodinja“ ter velja za celo leto 5 K, za pol leta K 2:50. Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira.

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta 16 v. za enkrat, 14 v. za dvakrat, 12 v. za trikrat, za večkratno objavljenje nizke cene.

Leto I.

V Kamniku, 14. januarja 1905.

Štev. 2.

Naša trdnjava.

Danes je vse nasičeno z bojnim duhom.

Ali je torej čudno, ako se mora tudi nas Slovencev lotiti bojno razpoloženje, čeravno nam nikdo ne napoveduje odkrite vojne?

Toda vojna, dasi ne naravnost krvava, napovedana nam je od našega političnega nasprotnika na celi črti. Smoter te vojne je za nas ta, da si obdržimo svojo narodno posest, — za sovražnika pa, da nam to posest iztrga in nas prepodi ž nje. — Cilj in konec je torej isti, kakor v pravi krvavi vojni, le orožje, sredstva boja so drugačna. Za nas je ta boj časten, za našega napadalca skrajno nečasten.

Mi se borimo z uma svitlim mečem, naš ščit je pravica in ljubezen do svojega rodu in rodne zemlje, — a orožje nasprotnikovo je zavratnost, zloba, poželenje po tujem blagu in sovraštvo, — vse lastnosti, ki vodijo v boj človeka s slabo vestjo in krivičnimi nameni.

Naš sovražnik pa se teh nizkotnih lastnosti ne sramuje, kakor bi se jih moral sramovati pošten in moralen človek, marveč si jih šteje še v čast.

In kako to? — On te svoje nečedne lastnosti oblači v krilo čednosti in imenuje svoje delo — „delo kulture“, „boj prosvete zoper barbarstvo in neomiko“.

Nemec, naš najljutejši sovražnik, govori in piše, da je nemški narod najizobraženejši narod na svetu in da še le tedaj zasije prava sreča vesoljnemu človeštvu na zemlji, ko bo ponemčen ves svet, ko bo nemški govoril zadnji zemljan.

Gospodar na Pristavi.

(Gospodarske črtice iz domače občine.)

Starega Gorenjca s Pristave so dobro poznali ljudje v domačem kraju, a tudi v daljnih trgih in mestih je marsikdo vedel za njegovo ime. Bil je izurjen posestnik, trgovec z lesom in deželnimi pridelki, umen vinogradnik, priden sadjerejec in vrh vseh teh vrlin korenjaška, poštena slovenska duša. Mož je bil tako zelo priljubljen, da pač ni bilo misliti, da mu je kdo sovražen. Njegovo gospodarstvo je bilo tako uzorno, da so sicer zaspani Pristavci zasloveli posnemajoč svojega soseda kot najboljši kmetovalci cele obširne občine.

Simon Gorenjec bil je prebrisana glava in si je s svojo pridnostjo pridobil lepo premoženje, ki mu ga ni bilo para daleč na okrog.

Njegov ded Luka kupil je bil zadolženo Črničjevo posestvo, ki je bilo tako zanemarjeno, da so koprive rasle okoli hiše in da ga ni bilo več repa v sicer prostornem hlevu.

Sadni vrt je moral Gorenjec do cela iztrebiti in na novo zasaditi. Sosedje so ga postrani gledali, ko

Tega mnenja se Nemci drže in po njem so si uravnali svojo politiko napram vsem drugim narodom te zemlje, ki jih, kakor se ponosno izražajo, le še trpe poleg sebe na svetu, dokler te narodnosti ne izginejo popolnoma, kakor izginejo domovi pod valovi naraščajoče povodnji. — Ker so torej Nemci trdno prepričani o svoji — seveda od drugih narodov navzeti! — kulturni vrednosti; ker so imeli s svojo politiko dosedaj še dokaj sreče, raste jim pogum in v svoji nenasitosti derejo dalje in dalje in nehali ne bodo, dokler jim ne pade kakor zreli sad v naročje — celi svet. Take so želje našega narodnega sovražnika.

Zavest o njihovih dosedanjih zmagah napolnuje Nemce s pogumom in ponosom in naslonjeni na te svoje zmage se smejejo v lice slabejim narodom, hoteč jih podjarmiti ali popolnoma zatreti.

Svojo največjo strast pa znašajo Nemci baš nad nami Slovani. Koliko slovanskih krajev se je že potopilo v germanski povodnji! O tem pričajo cele naselbine v sedanjih Nemčiji, ki vsa itak niso družega, nego plen, ugrabljen drugim, osobito slovanskim narodom.

V svojem zmagoslavju dere naš sovražnik dalje in dalje — in da hoče v svojem prodiranju pogoltniti tudi nas Slovence, to nam pripoveduje glasno in jasno. — Da! Pridobitev naše narodne posesti smatra Nemec za sklenjeno stvar in naša borba za naš političen obstanek mu dela samo zabavo do gotovega časa, — ko si „osvoji Nemčija našo državo in njene narode“ in bode potem na kratko postopala z nami, kakor postopa danes s poznanskimi Poljaki.

je žagal, sekal in ruval podivjana in z gostim mahom poraščena stara drevesa, ki so hiral v nevšečnem neredu po obširnem vrtu. Mesto velikih starih od viharja poškodovanih dreves stala so spomladi v dobro prekopani in pognojeni zemlji mlada cepljena drevesca, koja je dobil iz drevesnice c. kr. kmetijske družbe in od drugih umnih sadjerejcev. Nekaj divjakov je pa tudi sam presadil in pocepil, ki so se pod spretno njegovo roko dobro prijela.

Mladi Gorenjec takrat ni bil bogat in je moral z izposojenim denarjem zboljševati svoje zemljišče. Lepo je bilo gledati v redicah stoječe mlade jablane, hruške, češnje in orehe. V dobrih desetih letih je imel krasen sadni vrt, ki mu je rodil že lepo sadje. In kakó je šlo vse lepo na prodaj. Dohodki vrta so bili vsako rodovitno leto obilnejši.

Počasi so ga jeli posnemati sosedje in v teku let bila je vas Pristava podobna velicemu sadnemu vrtu, iz kojega je molela kvišku čedna cerkvice in pa strehe nekaterih višjih hiš in poslopij, vse drugo je zakrivalo čvrsto rastoče sadno drevje.

Skupno gmajno, koder je razstresala poprejša živina gnoj, so po prizadevanju Gorenjčevem posestniki med seboj razdelili in jo predelali v rodne travnike in njive. Vsak gospodar je redil nekaj glav

Bojazen, da se to res pripeti, je napolnila celo nekatere naše boritelje tako, da so vrgli puško v koruzo in da smatrajo vsak boj nasproti močnemu in nepoštenemu napadalcu za brezuspešen, — da, v vrstah teh boriteljev se je celo pojavil škorbut narodnega figovstva, ki jim je razjedel že skoro slednjo mrvico narodnega ponosa in jim izmetal — zobe narodnega poguma!

Ali je pa naš položaj zares tako obupen, kakor ga hočejo slikati nekateri? Ali je naša slovenska trdnjava zares že izgubljena, in ali zares stojimo že pred — kapitulacijo?

Ta vprašanja si staviš, slovenski rodoljub, nehote v očigled sedanjemu položaju v domovini. Ali je ni rešitve iz tega položaja? Sovražnik trka že na glavne duri naše trdnjave, — še malo in polastil se bode — tako se vsaj nadeja — naše osrednje domovine, kakor se je že (?) polastil naših obmejnih pokrajin.

Mej tem je nastala zmešnjava v posadki, „zavladal je nekak kaos in s strahom se ozirajo rodoljubi, kdo da nas popelje iz teh razmer, kje je tista moč, ki je v stanu narediti konec tem težavam, zatreti vsa nasprotja ter vstvariti pogoje splošne sreče in blaženstva“, piše „Slov. Narod“ v svoji 5. letošnji številki.

No, nam se hoče dozdevati, da stvari niso še tako hude, da naša trdnjava še jako trdno stoji in da je bojna sreča nepoštenega nasprotnika odvisna še od slučajev, o kakoršnih se mu morda še niti ne sanja. Ali resnica je zopet, da ne smemo držati križema rok, marveč da moramo izrabiti hip, ki se nam nudi.

več živine in kupei iz domačih in daljnih krajev so radi kupovali dobro rejeno živino s Pristave.

Gorenjec je držal lepega plemenskega bika, ki mu ga je podelil deželni odbor za polovično nabavno ceno in v malo letih se je zboljšalo pleme domače živine.

Po starinah, koder je prej rastla slaba trava, nekaj grmovja in brinja, zasadili so smreke in drugo gozdno drevje, ki je polagoma spremenilo puste ledine v košate gozdiče.

Kedaj bo kaj iz tega, so tarnali nekateri. A Gorenjec jih je tolažil, da bodo oni sami ali pa vsaj njihovi otroci dočakali lep prirastek in dohodek iz mladih gozdnih delov. Potok, ki je tekkel skozi vas, so lepo uravnali, postavili vodnjake za pitno vodo in korita za napajališča. Bila je vzorna snaga po celi vasi.

Hiše so si sčasoma prezidali in jih napravili svetle in zračne, da je bilo veselje stopiti pod vsako streho.

Veže so tako uredili, da ni motil preprih žensk, ki so imele opraviti po vežah. — Iz vsake hišne strehe je bil izpeljan dimnik, streho so prekrili z opeko in napravili na obeh koncih varne požarne zidove. Stanovanja so vsak dan zračili in jih tako

Danes smo še gospodarji svoje zemlje in danes nam še sije nada, da naskok oblegovalcev naše trdnjave sijajno odbijemo ter da zapodimo sovražnika od svojega praga, predno se polasti naše hiše.

A za tak odpor je treba sloge, skupnega dela in orjaškega samozatajevanja.

Kakor se pa mora posadka oblegovane trdnjave poslužiti vseh sredstev, da uspešno vztraja v svojem položaju, jednako ne smemo i mi oblegovani Slovenci zaničevati nobenega sredstva v dosego svoje zmage.

Svoj čas smo čitali v listih, da v Port Arturju oblegovana ruska posadka stavi ves svoj up na sveto Ikono, katero hrani v trdnjavi. Ta sveta podoba in neizerpno narodno navdušenje sta kvišku držala pogum hrabre posadke, katera bi bila drugače težko vztrajala tako dolgo, kakor je.

Ali bi ne bilo frivolno, zasmehovati ta ščit posadke, ki je do zadnjega hipa napolnjeval junake z nadčloveškim pogumom?

Da se je trdnjava konečno udala, temu ni bila kriva ne sveta Ikona, ne goreče narodno navdušenje junakov — krivo je moralo biti poleg mnogih nesreč v trdnjavi še nekaj drugega, kar utegne pojasniti bodočnost.

Kaj pa bo krivo, ako pade naša slovenska trdnjava?

Prepričani smo, da ne narodno navdušenje zvestih rodoljubov, — ne vera — marveč kriva bo naša nesloga, v družbi z narodno mlačnostjo in morda tudi narodnim izdajstvom!

Ob najstari uri torej se moramo zavedati svojega položaja in v zadnjem hipu popraviti, kar je zakrivila slepa strast in nepreračunljiva lahkomišelnost preteklih dni.

To bode rešilo našo trdnjavo in rešitev je v rokah — nas vseh!

Pereče vprašanje.

(Iz peresa veščaka.)

I.

Poleg uredbe naših notranjopolitičnih razmer je najnujnejše vprašanje za nas Slovence uredba gospodarskega položaja.

Dan za dnem, leto za letom pišemo in tarnamo o „gospodarski bedi, ki tare vse naše stanove“; — v enomer se poudarja „potreba izboljšanja gmotnega položaja našega kmeta in obrtnika“, — a vedno

redno snažili, da ni bilo prav nič čutiti tistega plesnivega in kislega smrada, ki te koj neprijetno dregne pod nos.

Pred svojimi hlevi so imeli dobro utrjene gnojne jame in greznice, oboje dobro pokrito, da se ni razširjal vzduh po vasi.

Svinjaki so bili tudi tako postavljeni, da niso mogle svinje riti po nečednih in za razširjanje iker nevarnih nesnagah.

Sredi vasi nasadili so na javnem vaškem prostoru dve vrsti lip, ki sta jim dajali prijetno in hladilno senco za počitek ob vročih poletnih dneh.

Proti požarni škodi imeli so zavarovana vsa poslopja in vse gorljivo premično blago pri zanesljivi slovanski zavarovalnici.

Ustanovili so si svojo hranilnico in posojilnico, kamor so nalagali svoje prihranke in pa izposojevali denar potrebnim in zanesljivim posestnikom in trgovcem proti nizkim obrestim. Vsakoletni dobiček porabili so za domače koristne in dobrodelne naprave.

Ker je bila vas Pristava nad uro oddaljena od šole, izposlovali so pri deželnem šolskem svetu, da jim je dovolil zidati novo šolo. In ker je bilo v veliki vasi in nekaterih sosednjih seliščih mnogo za šolo obveznih otrok, razširila se je šola sčasoma v štiri-

ostaja le pri tarnanju, pri nasvetih in načrtih, a stori se toliko ko — nič!

Kako vendar to?

Ali naša krepost, naša zmožnost in pojem za napredek ne segata povprečno čez površje nasvetov in jadikovanja? — Ali res ne poznamo sredstev in potov, po katerih se doseže zaželeno izboljšanje? V čem torej tiči kardinalni nedostatek?

Mnogi so mnjenja, da v naših političnih odnosjih, ki povzročujejo medsebojna nasprotja, škodljiva gospodarski povzdigi.

Deloma je to resnično, a le deloma.

Glavni vir zla je v nas samih, v naši naravi. Slovence je po naravi bogato obdarjen z duševnimi sposobnostmi, — a v njem ni potrebne odločnosti za napredek širjega pomena.

Slovenec je dober kmet, priden delavec, razumen obrtnik in poštena duša, a z vsemi temi sposobnostmi se ne povzpne nad nivo svojih tesno omejenih vsakdanjih potreb; — on ni sposoben, da izdatno pripomore k splošnemu narodnemu blagostanju, — on ni sposoben, da dvigne svoj narod na oni višek gospodarske odličnosti, na kateri bi ga začeli upoštevati — bogati in imenitni med narodi.

In v tem tiči naše veliko zlo, naša nesreča: naša neodločnost v podjetništvu nam bo tudi izkopala narodni grob!

To dejstvo pa mora užaliti vsacega rodoljuba!

Tukaj smo, da bi napredovali in vendar ne napredujemo! — Tukaj smo, da bi sloveli in vendar ne slovimo!

Ako pogledaš kmeta, ko orje in seje, ko obdeluje svoj vrt in svoje polje, — čuditi se moraš njegovi žilavosti, njegovemu veselju, iz zemske grude izvabiti lepih pridelkov, in misliš si: ali ni ta naš žilavi, razumni kmet sposoben še za mnogo več, nego za to, da si v potu svojega obraza priorje vsakdanji kruh? Ako je torej zmožen ta naš kmet, da iz proste zemske grude izvabi čuda božjega blagoslova, zakaj pa bi se ne dalo narediti iz njega samega — vir njegovega blagostanja, srečnega življenja?

In ko pogledaš našega slovenskega obrtnika pri svojem poklicu, katerega izvršuje tu in tam z nedosežno skrbjo in spretnostjo — čuditi se moraš njegovi veliki nadarjenosti v vsakem oziru. Le treba se ozreti v neštivilne delavnice naših obrtnikov po mestu in po deželi, — pa zasledimo nebroj talentov, vrednih, da jih spozna svet!

Ali ni naravnost kruto, da morajo ti nadarjeni ljudje zamreti, pozabljeni pod skritim domačim krovom, mesto da bi njih duh, njih roke bile upoštevane na svetovnem trgu?

Koliko mazačev drugih narodov nastopa na svetovnem trgu, katerih izdelki naj se stokrat skrijejo pred našimi, — vendar oni uživajo slavo in si polnijo žepe, — naši biseri obrtniške zmožnosti pa so skriti in pozabljeni in žive v težki borbi za vsakdanji kruhek!

Ali ni to vnebovpijoča krivica?

A ni samo to!

Da bi naš sposobnejši obrtnik užival svetovno slavo in korist, — to bi bilo že nekaj, o čemer si skoro misliti ne upa, a mnogo hujše je, da naš obrtnik niti na svoji lastni zemlji ne pride do veljave. Celo tu, kjer ima izključno pravico do obstanka in veljave, celo tu ga izpodriva tujec! Kaj treba te tuje

razrednico. Pri šoli napravili so obsežen šolski vrt, kjer se je vzgojevalo v drevesnici mlado sadno drevje, v matičenjaku pa pridelovale trte.

Pristavci so zelo pazili nato, da se njih mladina uri sosebno v gospodarskih zadevah. Le na ta način imela je mladina veselje ostajati doma in se pečati s kmetijstvom.

V šoli osnoval je marljivi učitelj Kmetec rokotvorni pouk, kjer so se dečki učili delati priprave za domače orodje.

Dekleta so se učila v posebnih urah gospodinjstva, poleg šivanja, vezenja, čipkanja tudi kuhanja, pranja, likanja, domačega zdravilstva in vseh ved, ki jih mora znati slovenska gospodinja.

Pod vodstvom učitelja osnovali so moške in ženske pevske zборе, ki so prirejali v lepi dvorani bralnega društva domače zabave in veselice. Pristavci so prav radi čitali dobre in koristne knjige in časopise. Razun gasilnega društva osnovalo se je tudi telovadno društvo, ki je mladim Pristavcem krepilo telesno in duševno moč. Ob vsakoletnem naboru dala je vas Pristava lepo število čvrstih cesarskih vojakov in braniteljev domovine.

(Konec prihodnjič.)

konkurence, ko je naš domači izdelek cenejši, boljši in poštenjši. Ali ni ta tuja konkurenca uprav podobna — ulomu v našo posest, v naš dom?

In ta usiljivost je še postavno zajamčena, ta nebodijetneba-konkurenca se vrši pod varstvom državnih zakonov!

Kaj treba na naši zemlji toliko tujih zalog obrtniških izdelkov, fabriciranih precejšen del v tovarnah gori v — rajhu? — Kaj treba na naši zemlji toliko tujih delavnic, v katerih se jemlje kruh domačemu slovenskemu obrtniku. —

Kako pa je z našo industrijo?

Tu moram prav odločno staviti vprašanje do poklicanih faktorjev: Ali je zares že tako daleč prišlo, da bode industrijalec, tovarnar na slovenskih tleh edino le tujec? Ali nimamo pri rokah takorekoč vseh naravnih in drugih pogojev, da monopoliziramo industrijo na svoji zemlji izključno le za-se?

Kako moremo pustiti, da se polasča tujec teh naših pogojev na vseh konceh in krajih, mesto da se jih polastimo in si jih osvojimo sami!

Seveda igra pri nas veliko ulogo želja — hitro obogateti in čez noč izkoristiti grizljaj, ki nam ga vrže — slučaj! Od tod prihaja, da naši posestniki v krajih, za industrijo sposobnih, prodajajo zemljišča, vodno moč itd. prvemu Prusu, Madjaru ali židu, ki pride, samo da dobro plača.

Za hip imate od svoje „kupčije“ dobiček (?), ne pomislite pa, da ste s svojo kupčijo storili svojim potomcem in narodu sploh stokrat več škode, nego ste vtaknili s svojo „kupčijo“ dobička v svoj žep!

Rusko-japonska vojna.

Padeč Port Arturja različno vpliva na različne kroge. Dočim se Rusiji neprijazni krogi vesele tega dogodka in prorokujejo za Rusijo neugoden izid vojne, — pa vlada v vojaških krogih Rusije popolnoma nasprotno mnenje.

Na ruskem dvoru nadvladuje bojna misel. Najodličnejši vojaški krogi so za nadaljevanje vojne. Car sam je odločil nadaljevati vojno do popolne zmage nad Japonsko.

Padeč Port Arturja je sicer bridko zadel v srce vsacega ruskega rodoljuba, — a ta dogodek, ki se je itak pričakoval, ni odločilen za izid vojne, marveč o tem imajo besedo vse važnejši faktorji, nego je Port Artur.

Dejstvo, da je Rusija toliko žrtvovala za trdnjavo in mesto, ne spremeni nič na možnosti, da žrtvuje — še enkrat, ko po končani zmagi na vodi in na kopnem trdnjava preide zopet v rusko posest.

Takrat bo pa tudi odločeno vprašanje o bitih in ne biti — Japonske in Koreje.

Pod ponosom Rusije bi bilo, da bi se dala vkrotiti od male Japonske, pa če jo stane še toliko žrtev.

Dogodki v Port Arturju pred in po kapitulaciji.

Dasi so vesti o kapitulaciji in o zadnjih trenutkih pred predajo trdnjave že več ali manj zastarele, je umestno iste vsaj na kratko omeniti.

Ko so Japonci dognali, da je v trdnjavi zmanjkalo streljiva, ker so na zadnji njih napad v fort H hipoma umolknili topovi in je posadka začela streljati iz pušk, — je ukazal general Nogi sipati gra-

Obleganje Port Arturja.

(Po izvirnem poročilu.)

V očigled kapitulaciji Port Arturja zanima popis grozote in trpljenja, ki ga je imela prestatati oblegovalna armada, dokler ni dosegla svojega namena.

Poročilo pravi, da je bilo Japoncem po tem, ko se jim je ponesrečil prvi splošni napad, biti skrajno previdnim, da poravnajo svojo prvo napako, ki jih je stala ogromnih človeških žrtev. Brez te previdnosti bi se jim nikdar ne posrečilo, približati se ruskim glavnim točkam, v prvi vrsti trdnjavi Port Artur.

Nobenega koraka niso smeli storiti, nobenega koščeka zemlje si prisvojiti, ne da bi se bili zakrivali za nasipe in vreče, napolnjene s peskom.

Na poti k utrdbam, razkropljenim po gričih v daljavi 18 kilometrov, so si morali graditi kočje in šotore, v katerih je moštvo zamoglo spati ponoči.

Po več milj dolge in več metrov globoke jarke so morali kopati tu v ilovnatih blatnih tleh, ondi zopet v trdo skalovje iz apnenika in kremena, katero so morali klesati in dolbsti. A ti jarki niso smeli biti ravne črte, marveč, legi utrdb primerno, v ovinkih.

Rusi so ponoči napadali oblegajoče ter jim razdrli, kar so z nepopisnim trdom zgradili.

nate in bombe v mesto in v trdnjavo. V mestu ni ostalo nobeno poslopje celo, — a v trdnjavi so bežali bolniki in ranjenci iz bolnišnic na prosto. Položaj je postajal od hipa do hipa strašnejši in streljanja še ni bilo konce. Vso Silvestrovo noč do naslednjega dne se je posadka obupno borila proti siloviti premoči sovražnika, — naposled so vojaki valili kamenje na oblegovalce, dasi zaman.

Posamezni boji so se vršili do 2. t. m. popoldne, nakar je v trdnjavi naenkrat obmolnilo streljanje in se je prikazala bela zastava, v znak, da se hoče trdnjava udati. Kmalu za tem je odposlal general Steselj parlamentarje v sovražni tabor s poročilom, da se uda, ker je v trdnjavi zmanjkalo živeža in streljiva. General Nogi je takoj dal ustaviti sovražnosti in odgovoril, da sprejme kapitulacijo, na kar so se parlamentarji vrnili v trdnjavo.

Čez nekaj časa dojde iz Tokia brzjavna vest, da je mikado izrazil priznanje junaški posadki ter da dovoli časten odhod posadke.

Takoj so Japonci na vseh fortih zasadili rudečo japonsko zastavo v znamenje, da smatrajo Port Artur za svojo last.

Od 4. t. m. dalje so se začeli izseljevati Rusi iz trdnjave, katerih vseh z ranjenci vred je bilo 25.000.

Pogoje za predajo trdnjave so Japonci sestavili jako strogo, od katerih pa so pozneje v precejšnjem obsegu odnehali.

V medsebojni pogodbi je sklenjeno nadalje, da smejo ruski vojaki, ako se zavežejo, ne več udeležiti se vojske, svobodno oditi na Rusko. Bolniki se isto tako smejo vrniti, ko ozdravijo.

Privatne osebe prevzamejo Japonci v svojo oskrbo. Te dni je odšlo v Nagasaki tisoč prebivalcev iz mesta Port Arturja.

Pred kapitulacijo je general Steselj pisal generalu Nogiju:

„V trdnjavi imam še 8000 mož, od teh je za boj sposobnih 6000. Ako mojega predloga za kapitulacijo ne sprejmete, mora teh 6000 mož pasti. A zagotovim Vas, da v boju pade trikrat toliko Vaših vojakov, predno pade mojih 6000.“

Na to je Nogi sprejel kapitulacijo.

Po izpovedi iz Port Arturja dospelega moštva je štela posadka v početku 35.000 mož. Od teh je bilo 11.000 ubitih, 16.000 ranjenih ali obolelih. 8000 jih je bilo stalno v utrdbah, a 2000 je bilo nesposobnih za boj. 65 odstotkov cele garnizije je bilo ranjenih. To število sledi, ker je mnogo ranjencev šlo takoj zopet v ogenj, nekateri celo po sedemkrat.

Carjevo slovo od čet.

Dne 3. t. m. je car pregledal v Berezini 157. in 158. in v Bodrujsku 159. in 160. polk pešcev, predno so se odpeljali na bojišče.

Pri pozdravu in slovesu je car navduševal čete, da se postavijo v bran za slavo domovine nasproti krivičnemu sovražniku. „Idite in zmagajte, bratje!“ jim je zaklical. Čete so gromovito zaklicale „Ura!“ in zapele ljudsko himno „Bože cara hrani!“

Baltiško brodovje.

Neko privatno poročilo iz Petrograda ve pove-dati, da je bil dne 6. t. m. po povratku carja v Petrogradu ministrski svet pod carjevim predsedstvom.

Med drugim se je baje sklenilo, da se odpokliče Roždjestvenskega, a se ga nadomesti z

V prvih tednih so izgubili oblegovalci povprečno od dne do dne po 100 mož na dan.

Kadar so Japonci za korak napredovali s svojimi deli, naskočili so jih Rusi ter čisto do zadnjega pobili pri njihovem trupalnem delu.

Kakor rečeno, so Rusi operirali vedno ponoči in kar so Japonci storili po dnevu, uničili so jim Rusi ponoči, za tem pa se hitro umaknili v utrdbe.

Da bi Rusi čim dalje ovirali delo oblegovalcev, so napravljali obrambe iz žice v eni, dveh ali tudi treh vrstah. Te žične obrambe so delale najhujše preglavice oblegajočim Japoncem. Le-ti so s posebno konstruiranimi kleščami preščipavali žico, v sruču tu in tam jo celo z rokami, da — z zobmi trgali in lomili. Konec, na katerih je bila žica pritrjena, so požigali ali jih privežali na dolge žične vrvi ter vlekli iz zemlje, — vse to med streljanjem iz ruskih utrdb.

Pri tem delu so se posluževali tudi dolgih s smednikom napolnjenih palic iz bambusa, s katerimi so zažigali kole. Teh palic so se posluževali tudi pri napadih na kazemate in sicer s tem vspehom, da so se oblegovani pred dimom in smradom umaknili in so Japonci zasedli točko.

Neko drugo sredstvo Japoncev so bili ogromni jekleni ščiti, težki po 80—100 kilogramov, za ka-

drugim admiralom. Ta vest pa je malo verjetna. Verjetneje je pač, da je Roždjestvenski dobil carjevo povelje, da počaka s svojim (baltiškimi) brodovjem ob otoku Madagaskar nadaljnih ukazov.

Kakor se nadalje poroča, se baltiško brodovje še pomnoži za osem novih ladij, katerih največja bo „Car Nikolaj I.“ Sploh je sklenjeno, to brodovje tako pomnožiti, da bo prekosilo Togovo brodovje v vsakem oziru.

Kurs tega brodovja pa ostane tajnost, ker namerava priti Togu za hrbtom ter izkrcati na otoku Formoza ogromno vojaštva. Kajti ta otok bo sredotočje ruskih vojnih operacij.

Japonci so vsled tega v velikih skrbih zaradi baltiškega brodovja in se je več japonskih torpedovk odpravilo, da zasleduje brodovje.

Kaj nameravajo Japonci?

Iz angleškega vira se čuje, da so Japonci vsled ruske namere, da baltiško brodovje počaka v Madagaskarju tretjega ruskega brodovja, svoj bojni načrt na vodi popolnoma spremenili. Japonci nameravajo zdaj svoje skupno brodovje imeti pripravljeno, da uničijo brodovje Roždjestvenskega, ne da bi sami pri tem kaj trpeli. Med tem hočejo Vladivostok napasti in trdnjavo zapreti od morja in s suhe strani ter ob enem zasesti otok Vahalin. Ta japonski načrt pa visi še v zraku, ker ne vedo, ali ga bodo mogli izvrševati ali ne.

Protijaponsko gibanje na Koreji.

Iz ruskih listov prihaja vest preko Mukdena, da je na Koreji vse pokonci proti Japoncem. Korejci sovražijo Japonce od pamtivekov in nočejo priti pod njih oblast. Vsa vojska je proti njim. Cesarjeva stranka s cesarjem na čelu se Japoncev boji in duši to gibanje kolikor mogoče, a ne opravi ničesar. Čele družbe se organizujejo proti vladi, ki navidezno drži s sovražnikom. Tako je general Hozegava dal zapreti načelnika Čiupohoj in Čoju-Sun; nadalje četo-vodji Čun-Sun in Ruk-Čun, ker so kazali svoje simpatije za Rusijo. Vsi korejski častniki so odpuščeni in postavljeni pod nadzorstvo. To bo trajalo seveda le tako dolgo, dokler bo strašila na korejskem dvoru japonska pošast.

Mirovno posredovanje.

Iz Washingtona prihaja vest, da Roosevelt želi posredovati za mir ali vsaj za premirje, ako izrazita obe stranki tozadevno željo.

Čuje se pa, da nobena bojujočih se strank ne misli na mir, Japonska, ker jej je zrastel nov pogum, a Rusija noče slišati o miru, dokler Japonske popolnoma ne vkloni.

Najnovejše iz Mandžurije.

Japonski generalisimus maršal Ojama meni, da je izvohal operacijski načrt generala Kuropatkina. Zaradi tega je v zadnjem času poslal več divizij na Vztek, da bi preprečil obkoljenje japonskega glavnega tabora po Rusih.

General Kaulbarsova tretja ruska armada je že odšla iz Kirina v dolino Sungari na jugu z namenom, da Japonce zgrabi od strani na reki Jalu. Uspeha te operacije hoče Kuropatkin čakati, zaradi česar mu očitajo v Petrogradu — lenobo. Ako se Kaulbarsovi armadi posreči Japonce prijeti, bo Kuropatkin ob Sahu in Tajčehu zgrabil sovražnika v fronti.

terimi so se skrivali mej tem, ko so prerezavali žične ograje. Teh ščitov ruske bombe niso mogle prebiti, pač pa so jih z oblegovalci vred podrle na tla. To pa ni oplašilo oblegovalcev, marveč vedno in vedno iznova so se pobrali od tal in nadaljevali svoje delo.

Najuspešnejša bran za Ruse pa so bile njihove raketne svetilke, s katerimi so oslepili Japonce ter jih popolnoma zmešali, obenem pa razkrili njihove postojanke, ki so jih z repetirskimi topovi in strojnimi puškami čestokrat popolnoma uničili.

Japonci izpočetka na te svetilke niso bili vajeni in eden njihovih častnikov je rekel: „To je najstrašnejše orožje, ki meri na nas!“

Od časa do časa je zabrlizgala nad glavami oblegovalcev tudi takozvana „zvezda“, t. j. neke vrste raketa. Kakor tenek goreč las se je dvigala v noč, v višavi se je razpršila v neštete fosforne iskrice, ki so polagoma lezle k tlom in čez nekaj trenutkov je bil ves kraj pod njimi tako razsvetljen, da se niti en človek ni mogel ganiti, ne da bi bil opažen. O junaških činih obeh nasprotnikov, pravi poročilo, bi se zamoglo napisati debele zvezke.

A tu naj sledi samo en vzgled.

Japonci so naskočili eno vnanjih utrdb. Vsled hrabrega ruskega odpora so oblegovalci bežali, le eden

V kratkem je torej pričakovati velikih dogodkov v Mandžuriji, kateri se morajo pa izvršiti še prej, nego nastopi ona kritična zimska doba, ko gosti sneženi prah zamaši ljudem in živalim oči in nosnice in je nemogoče vsako gibanje.

Vojna uprava mobilizira za Kuropatkina, v katerega stavijo v Petrogradu ves up, orjaško armado 300.000 mož.

Upliv vztočne vojne na evropske politične razmere.

Že pred začetkom vojne so pisali Rusiji neprijazni listi, da ji želijo, naj bi izkravela na japonskem bojišču. To so ji želeli in ji še želijo zaradi tega, ker so videli v Rusiji nevarnost za svoje politične načrte v Evropi.

„Premagana Rusija“, je pisal neki nemški list, „ne bo več trajna nevarnost za evropski mir na Vzhodu in narodi ob ruski meji se bodo svobodneje razvijali gospodarski in kulturno.“

Da Nemci mislijo samo na-se in na svoj napredek, tega nikoli ne skrivajo, — še očitneje pa kažejo to po vsaki spremembi na bojišču na navidezno škodo Rusije. Ne ostaje pa samo pri besedah, marveč kaže se tudi v dejanju.

Paznemu opazovalcu političnih razmer v naši državi gotovo ni odšlo, s koliko doslednostjo zasledujejo iz Berlina doli vse politično gibanje v naši državi in da se pod vplivom, ki ga izvaja na naše politične odnose urad nemškega kancelarja, vrši v naši državi marsikaj, kar se nam zdi včasih skoraj neumljivo.

Tako se je n. pr. zgodilo, da je naša vlada od-poklicala vojaštvo od ruske meje v Galiciji, ker so se baje odnošaji med Avstro-Ogrsko in Rusijo — „zboljšali“. — Ali ne doni ta „zboljšali“ nekako v tistem tonu, kakor da ruski poraz na azijskem bojišču preneha biti „nevarnost“ za narode ob evropsko-ruski meji?

Kateri narodnosti pa naj bi bila „nevarna“ zmagujoča Rusija? Pač ne slovanskim narodom Avstro-Ogrske in Balkana! Rusija je trajna nevarnost berol. politikom, ki hrepeno po trenutku, da Prusija okupira Avstro-Ogrsko in sicer brez prelivanja krvi.

Te akcije si Prusija seveda ne upa izvesti, dokler je Rusija še močna in kot taka prava zaščitnica Avstrije in njenih Slovanov in dokler gresta ž njo roko v roki Francija in več ali manj tudi Italija. — Ali kakor hitro bi v Berlinu zamogli zaklicati Rusiji: „Vae victis!“ („Gorje premaganim!“), tako hitro bi nastopil trenutek, ko bi Avstrija prišla med dva ognja — svojih političnih zaveznikov in bi se izvršila bojna zveza, proti kateri bi rusko-francoska zveza, ako bi še obstala, ne opravila nič.

Take kombinacije se sklepajo v Berlinu in v koliko odmevajo tudi na Dunaju, to kažejo od hipa do hipa spremembe, ki jih prireja naša vojna uprava.

Da stoji danes vsa Evropa pod vplivom strašne vojne na daljnem Vzroku, to čuti vse, kar leze in gre in kar zna politično misliti. Saj se temu uplivu pripisuje že danes dejstvo, da namerava naša vojna uprava z vojaštvom obdati kraje, koder bo tekla bo-hinjska železnica itd. Dal Bog, da bi se vojna sreča kmalu obrnila v prilog Rusiji, da bi se škodoželjni vrisk naših nasprotnikov spremenil zopet v razočaranje, kakoršnega zaslužijo!

mlad japonski častnik so ni hotel pokoriti povelju, marveč z malim številom tovarišev je naskočil holm ter vsadil na obzidje japonsko zastavo. Vnel se je strahovit boj, v katerem so kakor snopi padala japonska trupla okrog zastave, pod katero je našel smrt tudi oni mladi častnik. Petnajstkrat so iztrgali Rusi zastavo in ravno tolikokrat so jo Japonci zopet priborili. Naposled so Rusi popustili igro, prepustajoč Japoncem neznanen grič, ki jih je stal 800 mož.

Pri tem treba omeniti, da je šlo Rusom v glavnem za to, da kolikor mogoče decimirajo vojno moč Japonske in sovražnike zadržujejo tako dolgo okoli Port Arturja, da se mej tem zbere nepremagljiva vojska v Mandžuriji, ki bo odločila usodo te vojne.

Za Port Artur sam Rusom ni šlo. Japonci so šli v to rusko past in izgubili pri tem eno tretjino svoje armade. Kako malo znajo štediti strastni Japonci svoje moči, sledi že iz tega, da so pri svojem prenatrženem napadu v početku vojne v šestih dneh izgubili 14.000 mož in drugih 4000 pri Takušanu in pri Luiznem zalivu. S tako gotovostjo so računali na zavzetje cele trdnjave koj izpočetka.

Njihova divizija „A“ je bila na polovico reducirana, več polkov jim je bilo popolnoma uničenih.

Novo avstrijsko ministrstvo.

Baron Gautsch, ki je namesto odstopivšega dr. Koerberja že zopet zasedel prestol ministrskega predsednika, se zdi, kakor bi bil nekaka — plomba za od časa do časa izpraznjeno mesto avstrijskega premirja. Njegova oseba ni torej nič novega in avstrijski narodi ga gledajo na predsedniškem stolu brez vsakega zanimanja.

Zanimivo pri njem je le to, da ne sprejme nobenega resorta. Iz tega se hoče sklepati, da je prevzel predsedstvo le provizorično, — morda le za tako dolgo, da se dr. Koerber — pozdravi.

Baron Gautschevo prvo delo je, da se pogovarja z načelniki raznih parlamentarnih strank, kateri pogovori bodo koncem tega tedna zaključeni. Novi ministrski predsednik se nadeja, da doseže sporazumje med Nemci in Čehi, ako je res, kar je dr. Koerber izjavil nasproti nekemu časnikarju, da baron Gautsch pri prihodnjem sestanku državnega zbora ne bo zadel na nobena nasprotja.

Nasproti načelniku italijanskega kluba, baronu Malfattiju, je rekel baron Gautsch, da bode vlada premestila italijansko pravno fakulteto v Trident.

Nasproti baronu Gautschu se nameravajo vse stranke zadržati več ali manj rezervirano. Zlasti hoče konservativno veleposestvo nasproti osebno mu simpatičnemu ministru zavzeti popolnoma mirno stališče. Tudi o Čehih se pričakuje, da za v prvo ne bodo delali ovir baronu Gautschu z nadaljevanjem obstrukcije.

Vse torej kaže, da bode novemu ministrskemu predsedniku kolikor mogoče na mehko postlano, ter da v začetku vsaj ne bo imel vzroka pritoževati se nad strankami, ako svoje vloge ne bo mogel povoljno rešiti.

*

Baron Handel.

Premeščenje zadrškega namestnika bar. Handla kot naslednika grofa Bylandt-Rheidta na namestniški sedež v Lincu je sklenjena stvar.

Nemško-napredni glas o avstrijskem parlamentarizmu.

Dne 7. t. m. je nemško-napredni poslanec za bijeliški okraj, dr. Gross, v nemško naprednem društvu govoril o parlamentarnem položaju s posebnim ozirom na spremembo v ministrstvu.

Mož je s svojega in s stališča svojih velikomemških somišljenikov obsojal češko obstrukcijo in valil nanjo vso krivdo, da državni zbor ne deluje. Pri tej trditvi kajpada ni hotel omeniti o vzrokih češke obstrukcije, ker bi bil najbrže svoje somišljenike preveč razburil.

Dr. Gross je rekel, da so Čehi in sploh Slovani krivi, da je naš parlament postal v zasmeh celemu svetu, a zopet ni hotel povedati, da so prvi povod temu zasmehu dali Nemci, ki hočejo vse terorizirati v državi in narediti iz nje — prusko podružnico. Vsled tega, pravi, da je parlament izgubil svoje najvažnejše pravice; namesto konstitucionalizma je stopil birokratični absolutizem, ki je za nemštvo države tem bolj nevaren, ker se je avstrijska birokracija večinoma po lastni krivdi Nemcev — poslovanila. Zaradi tega je sveta dolžnost avstrijskih Nemcev skrbeti za

Repetirni topovi so bili Rusom v izdatno pomoč, ker so tako lahki, da jih je par mož zamoglo nositi z enega stališča na drugega, ne da bi bili opaženi. S temi topovi so streljali najuspešneje.

Čeravno Rusi niso nikdar nameravali že zavzetih pozicij Japoncem zopet iztrgati, vendar so jim s svojim odporom pripravljali strašen položaj, — pravcato peklo.

Danes so — seveda začasno — Japonci gospodarji v Port Arturju.

Med šaro orožja, granat itd., ležečih med razvalinami razstreljenih utrd, se pa nahaja neka trofeja, kateri izkazujejo Japonci upravnost božansko spoštovanje. To je japonski meč, katerega si je neki ruski častnik pridobil v krvavem boju pred zapadno paulunško trdnjavo.

Dne 30. avgusta lanskega leta je udrila mala ruska četica v omenjeno po Japoncih zavzeto utrdb. Po kratkem srditem boju, v katerem je popadala večina Japoncev, si je ruski častnik prisvojil meč japonskega vodje ter ga vzel seboj.

Ob kapitulaciji Port Arturja so Japonci našli ta meč in ga po imenu svojega častnika zopet spoznali kot trofejo hrabrega ruskega častnika. Ta meč najde gotovo častno mesto v muzeju mesta Tokio.

krepek naraščaj nemškega uradništva, dokler ni prepozno. Mož menda sam sebi ni verjel, kar je tu povedal, sicer bi bil moral priznati, da merodajni faktorji prav izdatno skrbijo za nemški uradniški naraščaj v nemških krajih in ne samo to, marveč da je birokratični duh privedel celó slovensko uradništvo do tega, da je že večinoma ponemčeno, kar nam često kaže občevanje z uradi tako v mestu, kakor po deželi. — Dr. Gross bi rad, da Čehi opuste obstrukcijo, da si bodo narodi v državi po omogočenem delovanju državnega zbora opomogli gospodarski in kulturni, — in tu dr. Gross zopet ni hotel priznati, da treba Nemcem le nekoliko popustiti v svoji krivici napram Slovanom, pa bo takoj stopil v aktivnost parlamentarni stroj. — Glede novega ministra je dr. Gross rekel, da se pod njim pač ničesar ne bo spremenilo ter da ostane vse pri starem. Sprememba je le v osebi, kurs ostane isti. — O dr. Koerberju je hotel dati razumeti dr. Gross, da je odstopil iz višjih ozirov, — deloma, ker je vzbujalo nevoljo mogočnih vojaških krogov, da stvar z vojnim budgetom ni šla od rok z željeno hitrostjo, deloma pa tudi, ker Koerber ni znal zaustaviti gibanja „proč od Rima“ ...

Spor med Anglijo in Nemčijo.

Nemški vladni krogi skrbno zakrivajo svoje pikro razmerje nasproti posestrimi Angleški, zoper katero se bije stalni boj trgovinskega tekmovanja. Le zaradi bližnjega sorodstva v dvornih krogih — nemška cesarica je namreč hči angleške kraljice — ne pride do prave vojne med obema tekmovalkama, drugače bi si ti rodni bratje in sinovi skupne matere Germanije že davno skočili v lase. Te dni pa je izblebetal podpredsednik nemškega državnega zbora profesor Patsche, da vlada med Anglijo in Nemčijo velika napetost, ki ji utegne slediti celo vojna. Anglija je poslala Nemčiji ultimatum ter prepovedala graditi brodovje, na kar je nemški cesar ukazal oborožiti vse kielsko brodovje. Zadeva se je sicer za enkrat poravnala, a napetost je ostala, dasi si prizadevajo zakriti jo merodajni krogi.

Italijanski minister za vnanje stvari, Titoni bolan.

Cesar Franc Jožef I. je po avstro-ogrskem poslaniku na italijanskem dvoru dal poizvedeti o stanju na pljučnici obolelega italijanskega vnanjega ministra Titonija, o katerem izjavlja zadnji buletin, da se mu vrača zdravje, ter da že sam narekuje brzogovorne odgovore.

Proti naseljenju ruskih židov v Ameriko.

Ministrski predsednik v Otavi, Sev. Amerika, je dobil od župana mesta Montreal pismo, v katerem prosi državne pomoči proti naseljevanju ruskih židov. Pretekli teden se je priselilo v Montreal nič manj nego 1000 raztrganih ruskih židov.

Vojna v Maroku.

Iz Tangera prihaja poročilo, da so na algiški meji zadele vstaške čete s četami sultana Abdul Aziza ter da so poslednje podlegle v boju. Poveljnik sultanovih čet, Abdul Sabok, je računal na pomoč Buhamame, ki je od sultana dobil 40.000 durov pod pogojem, da odpade od pretendenta Buhamare. Buhamama je pa Buhamari zvest ostal in napadel Abdul Saboka za hrbtom ter ga premagal. „Agence Havas“ pa še poročajo od 7. t. m. iz Maroka, da je 30 km od Ubja prišlo do novega spopada, v katerem pa so bile poražene čete pretendenta Buhamare ter so se umaknile v neko prejšnjo zasedo, kamor so jim sledile čete Magcenove. A ondi so jih vstahi napadli in popolnoma posekali. Padlo je 400 mož mrtvih in ranjenih.

Na naslov živinorejcev.

Živinorejec je pri nas v prvi vrsti — kmet. Kmet zopet velja pri večini izobražencev za — zadnjega človeka na svetu, za človeka, od katerega se sme in mora z vso odločnostjo zahtevati, da plačuje davke, vzdržuje cerkve, da se kolikor mogoče za vsako malenkost tožari — jesti pa mu je dovoljeno le hrano podobno živinski krmi, delati in potiti se mora od ranega jutra v najpoznejšo noč, — plačilo zato pa — na onem svetu. Kmet je tisti, od katerega se odvrta blaziranci s studom in mržnjo, kmetova bližina jim je že v sramoto — prav, kakor da je kmet peto kolo v človeškem življenju. Kmet ljudem, ki imajo neposredno ali posredno upliv v državi, ki je pa v prvi vrsti navezana pri svojem obstanku ravno na kmeta — ne le prav nič ne imponuje, nasprotno,

služi jim samo v molzno kravo, ki naj krmi njih sovražnike z dvojnimi davki. In vendar je obstanek poljedelskih in državnih sploh — brez poljedelca — nemogoč. Naj se že poljedelec pri svojem delu gnjusi tolikim in tolikim ljudem — brez kmetijskega dela nima danes nihče živčja. In, če je kmet za človeštvo tolikega pomena — odkod potem zasluži ta trpin, da uživa le zaničevanje? Obnašati se ne zna — je navadni odgovor. Njegovo kretanje in njegov nastop žali družabna pravila — zato — proč s kmetom, namreč iz družbe. Glej otročjega naziranja mnogih! Kaj pa ob času volitev, kaj ob času vsakojakih plačevanj — takratno njegovo obnašanje pa vas nič ne ženira?! Bogme ne. Ob času volitev se kmeta z vseh strani hvali, obljublja se mu to in ono od tega in onega kandidata — seveda pa dela obljuba dolg, take velik dolg, da je naravnost neverjetno, odkod dobi naš kmet ob drugih enakih prilikah toliko zaupanja, da se sploh pušča v volitev. Obetalo se mu je vedno to in ono, storilo pa vedno tako malo, da večina naših kmetov še danes ne ve, čemu so pravzaprav volitve. No, pač zato, ker drugi pravijo, da se mora voliti — in kmet voli. On voli, kogar mu ravno nasvetujejo, izbirati sam ne ve, ne zna in — ne sme. Dati mora svoj glas, slišati sme, kaj vse mu bo kandidat v deželni in državnem zboru preskrbel — uplivati pa, da bi poslanec to tudi res izposloval, si ali ne upa, ali ne umeje, ali — ne sme. Deželni in državni zbor lahko obstruirata poljubno dolgo, kmetu med tem lahko suša ugonobi jesenski up, bolezen sprazni hleve, voda preplove njive in polja, lahko požar spremeni poslopja v prah in pepel — kmet — ti si in ostaneš navezan na samopomoč. Za vse mogoče in nemogoče nezgode imaš k večjemu tolažbo, da ti bo na onem svetu Bog vse muke stotero poplačal, na tem pa — ti plačuj, ti trpi — za ta svet so drugi — za drugi svet si ti.

Če bi se tako spuščal v nadaljno opazovanje razmerja našega — v prvi vrsti kranjskega kmeta — prišel bi predaleč. Sicer pa bomo s kmetom stanom kmalu pri kraju, ako ga bodo dosedanje krute razmere z neizprosno silo tirale iz domovine — v Ameriko.

In vendar mora biti polje obdelano, mora biti trava pokošena, živina krmljena itd. Ali vzpričo tega res ni najti sredstev, da se vedno in vedno globlje v dolgove se pogrezajoči kmeti stan vsaj deloma še ohrani zdrav? Bi se li ne moglo z njim lepše postopati? Če vam je neizogibno potreben, spoštujte ga vsaj, bodite mu odkritosrčni, stremite za njegovo boljšo izobrazbo, potem se bo tudi pravilneje kretal, razumel bo v marsičem govoriti — uresničujete mu dane obljube — in videli bote, da vam bo prijeten in drag družabnik. S preziranjem ga ne bote dobili za-se, za ljubezen vam bo pa vračal ljubezen. Dokler pa se to ne zgodi — ostane kmet seveda čmeren napram — gospodi, saj drugačen biti ne more, ako vidi, da se mu nalagajo samo dolžnosti, pravica pa se mu v resnici kratkomalo krati.

Čenjeni poljedelci! Vam namenjen članek prekroutil se je, kakor vidite, v nekak poziv na vaše nasprotnike. To pa ni bil namen teh vrstic. Z zgoraj omenjenim sem hotel samo povedati, da ste pri današnjih odnošajih navezani popolnoma na samopomoč. Cerkev in država vam danes ali nočeta ali ne moreta več mnogo koristiti — obe imata preveč svojih potreb, za katere smeš samo prispevati z denarjem in krvjo — za zboljšanje tvojih slabih razmer pa se prav malo menita ena in druga.

Samopomoč za zemeljski obstoj ti je tedaj edina rešitev.

Kako pa si pomagaš sam?

V eni prihodnjih števil si bom dovolil nasvetovati in obrazložiti pomen občinske zavarovalnice za živino — zavarovalnice, pri kateri bo sleherni vinar izključno le v tvojo korist.

Gorenjska.

Boj proti žganju.

Oni, katerim je pri sreči blagor naroda našega na Gorenjskem, so začeli resno misliti na to, kako omejiti žganjepitje, ki se v zadnjih letih širi kakor pravcata epidemija.

Čimbolj ko ljudstvo pije, tem globočje se pogreza v to strast. V prejšnjih časih je Gorenjec pil rad vino, odkar pa so dohodki manjši, lotil se je žganja, ker se za manjši denar lahko opijani.

Zdaj ne pije kmet več za to, da bi s pijačo gasil žejo, marveč edino za to, da se opijani. Mnogo teh pomilovanja vrednih pije za to, da si zamori skrb, ki mu gloda dušo vsled čedalje slabših razmer.

udje nimajo novih dohodkov, kmetije pa požro davki; čuda, da v obupu začno piti žganje. Proti pijanju iz takih motivov pa je boj najtežji, ker, če ga hoteli odpraviti, morali bi prej odpraviti glavni zla — bedo in skrb za obstanek.

Proti žganjepitju kot takemu bi se še našla sredstva, — prvo tako sredstvo bi bilo: občinska naklada žganjetoč, vsled česar bi se žganje lahko silno pozajilo. To naklado lahko občine sklenejo in v tem iru treba le primerne agitacije. S tem bi bil storjen kak začetek, — ali pa bi bilo že mnogo pomagano?

Vsekako bi ljudstvo, ako opusti — prostovoljno prisiljeno — žganjepitje, postalo sposobnejši za j za obstanek in v tem tiči velik del rešitve. Potem ker bi bilo treznejše, bilo tudi dovtetnejše za poduk dobro besedo in bi se znalo izogibati posledicam, kakoršne zabrede vsled zadolževanja.

Danes ne pomaga več nobena dobra beseda in r vlada v deželi čudna razcepljenost, kmet niti več jemlje za resno opomin ne Petra ne Pavla.

Z veseljem se torej sme pozdraviti korak, da bi žganje zelo obdačilo, t. j. obložilo se z občinsko klado. Avtonomne oblasti to lahko store specijelno žganjetoč, kar bo občinam v dvojni hasek. Seme vrženo, da bi le vzkliko in rodilo stoteran sad!

Štajersko.

Štajerčevo "rodoljubje in štajerski nemčurji.

(Dopis).

Ako stopiš zdaj, po padcu Port Arturja, v kako emško ali nemčursko gostilno v Mariboru, doni na ušesa zmagoslavna pesem o „padcu Port Arturja“. Naši politikujoči in za vse drugo bolj nego za voj poklic in za svojo — plačano dolžnost se zaničajoči hajlovčki so izven sebe od radosti nad tem ogodkom. Tako grozno ti sovražijo vse, kar je slovankega. Ti prusko nadahnjeni mlekozobci niti ne mislijo — ker ne znajo misliti — da pade Port Arturja za Rusijo ni tako strašnega pomena, kakor bi radi njeni sovražniki; njim dela veselje le to, ako se slovanom sploh pripeti kaj neljubega. V tem si hlade vojo prusaško strast. Zdaj ti hajlovčki-dečaki delajo a dolgo in široko svoje „politične“ zaključke ter goore po Mariboru, da bo Slovanom kmalu odklenalo, — Slovanom po vsem širokem svetu; potem akem tudi Slovencem v Mariboru. Prišli so celo do prepričanja, da se brez njih tudi po mariborskih pralajalnah prav lahko izhaja.

Take in enake modrosti prodaja zdaj mariborsko nemčurstvo po ulicah, prodajalnah, krčmah itd.

In kako piše „Štajerc“ v svoji 1. letošnji številki?

Ta list, čegar urednik in dopisniki bi zaslužili asodo — Judeža Iškarijota, prinaša poročilo o nekem ljudskem shodu, ki se je vršil nedavno v Mariboru. Na tem shodu je bilo videti poleg nemških in nemčurskih zapeljivcev našega naroda tudi nekaj zadeljanih slovenskih ovac, ki so očitno kazali svoj madež narodnega izdajstva, mej temi neki kmet Škof od sv. Jakoba v Slovenskih Goricah, ki je bil proti meščanski šoli v Mariboru s slovenskim učnim jetikom, češ, „kje naj bi dobili učenci te šole kako službo, ko bi ne znali nemškega jezika?“

„Štajerc“ ves poln navdušenja pripoveduje, kako ljubijo slovensko ljudstvo poslanci Ornig, Stiger in njihovi somišljeniki, kako se potegujejo za njegove „gospodarstvene“ koristi in ga podpirajo na vse strani. O ptujskih nemčurskih meščanih ve celo povedati, da so se ponudili, da prevzamejo ogromne stroške za gimnazijsko pripravnico v Ptuj, v kateri naj bi se vadili (!) dečki slovenskih starišev v nemškem jeziku, da bi potem lažje sledili poduku v gimnaziji itd.

Pa naj potem še kdo reče, da ne skrbe za štajerske Slovence. Ako to ni rodoljubje, kaj naj je še rodoljubje! Da, da, — „rod-dol-lubje“! — Hinavci, recite naravnost: Slovenski rod, dol s tvojo kožo in vrzi jo v nikdar sito prusko žrelo!

Slovenski kmet, vzdrani se vendar in pokaži vrata s pangermanski groši plačanemu mešetarju!

Kako skrbi ta umazani, slovenski (!) pisani list za to, da bi se slovensko ljudstvo na Štajerskem vrglo pod nož svojim nemškim rabljem! S kako ginljivostjo pripoveduje, da so se ptujski pangermani „ponudili“ (! kaj pak!) ustanoviti pripravnico, v kateri naj bi se slovenski sinovi učili pozabljati milo materinščino ter se pripravljati za mater Germanijo na gimnaziji!

In s koliko unemo ta isti „Štajerc“ hujska proti slovenskim učiteljem ter drugim narodnim voditeljem na Štajerskem, ki vzbujajo med ljudstvom narodno zavest ter je opozarjajo na propad, do katerega je vodi ta od Nemcev vzdrževani Iškarijot!

Ali je mogoče, da skrunijo slovenski tisk take vnebovpijoče ostudnosti, kakoršnih mrgoli ta izvržek vsega časopisja?

Na čelu te številke pa prinaša „Štajerc“ članek, ki se kar cedi — lascivnosti. Pisan je z očitnim namenom, pohujševati slovensko mladino in jo napeljavati k poltnemu razmišljanju. In s koliko hinavščino se valja po mlakuži spolske strasti! Dela se, kakor bi hotel in želel le dobro slovenski mladini, pri tem pa okužuje mlado dušo z rečmi, po katerih ga nikdo ne vpraša.

Ker je ta kužna bula na telesu slovenskega naroda na Štajerskem s pomočjo Judeževih grošev še podaljšala svoje grdo življenje čez novo leto, — treba bode skrbeti, da se čim prej izžge in siloma odstrani, vkljub vsem nemškim kronam in deseticam.

Kake vrste „slovanško prepričanje“ je v „Štajercu“, to pa najbolj kažejo njegova, iz zagriženih prusaških listov prepisana poročila o vojni med Rusijo in Japonsko. Z vidnim zadovoljstvom poroča o „ruskih izgubah“ in zabeleži „zmage“ Japoncev.

Da s takimi poročili ne vzbuja slovanške zavesti onih, ki ga morda čitajo, je umevno. Zaradi tega bode treba naše ljube rojake po zelenem Štajerju še odločneje svariti pred to smradljivo mlakužo, da se v njej ne zaduši zadnja iskra ljubezni do svojega naroda in slovanstva.

V boj torej zoper Iškarijota!

Deželni zbor se je zopet sešel in nadaljuje delo, katero je moral lani pretrgati zaradi slovenske obstrukcije. Na dnevnem redu prve seje so bila razna javna dela, osobito o ureditvi rečnih strug. Poslanec dr. Jurtela je bil zoper nakup zemljišč ob reki Dravi, ker bi to segalo v vprašanje obstanka dotičnih občin, ki so večinoma slovenske. — Ni čudo, ako se zaganja „Štajerc“ v dr. Jurtela, ki brani slovensko posest!

Dne 11. t. m. se je nadaljevala proračunska razprava. Poslanec Wagner je predlagal novi davek na vodne sile, ki je bil vkljub ostrim ugovorom sprejet. Nato se je začelo razpravljati o pokritju. Nepokritih potrebščin je še 2,592.437 kron! V imenu Slovencev je izjavil poslanec dr. Ploj, da ne morejo glasovati za proračun, ker ne zaupajo sedanji deželni upravi. Predlagal je, naj se deželnemu odboru naroči, da pripravi organično reformo deželnih financ in naj vpliva na vlado, da se reforma omogoči. Pri glasovanju so bili sprejeti vsi predlogi finančnega odseka in tudi predlog dr. Ploja. Slovenci so glasovali proti proračunu. — Grof Lamberg je poročal o ustanovitvi slovenske kmetijske šole z enoletnim tečajem. Priporočal je za Sp. Štajersko tudi ustanovitev praktičnih tečajev za živinorejo, mlekarstvo in druge gospodarske panoge. K temu je predlagal poslanec Robič, naj deželni odbor v prihodnjem zasedanju o tem poroča in stavi predloge.

Slovenski tečaji na graškem vseučilišču? „Domovina“ je izvedela, da se namerava na graškem vseučilišču ustanoviti slovenske tečaje po uzoru onih na solnograškem vseučilišču. Ta misel pa ne ugaja graški „Tagespošti“ in pravi, da kaj takega nikomur ni znano. Seveda bi ljudje okoli „Tagespošte“ najrajši, da bi o slovenskih visokošolcih sploh ne bilo „nič znanega.“

Slomškov rojstni dom ostane — v slovenskih rokah. Gosp. Anton Slomšek, posestnik na Slomu je sedaj definitivno odstopil od prodaje svojega posestva in je pustil zapasti 1000 kron, ki jih je bil že dal Nemcu za odstop. Slava mu! Vsa čast in hvala tudi njegovim sestram, ki so ga prigovarjale k temu.

Tvrdka Ogrisek v Mariboru bankerotna. Ena največjih nemških tvrdk v Mariboru Ogrisek, ki deluje v Mariboru že 50 let, bo v par tednih naznanila svojo likvidacijo.

Koroško.

Duša za — čevlje. Kakor čitamo v „Miru“, zalaga Berolin koroške Slovence — s političnimi čevlji in daje s tem očitno dokaz, da svojih koroških sinov Germanije ne smatra za dovolj premožne, da bi kupili — nemških čevljev potrebnim slovenskim otrokom obuvalo iz lastnih sredstev; ne, bogati Berolin se mora izkazati „dobrotnika“! Za „Božič“ je poslalo „Vse-nemško društvo“ iz Berolina za 150 mark čevljev otrokom po krajih ob jezikovni meji in sicer: Kober, Rute, Dole, Borovlje, Mali Št. Vid in Železna Kaplja. Dali so med otroke teh krajev — borih 35 parov čevljev in 13 oblačil in za te cunje prodajo stariši teh otrok njihove duše za vedno v prusko last! — Nam se pač zdi, da bi brez tega „božičnega daru“ omenjeni otroci pač lahko ostali. Ali seveda, Berolin mora izvajati svojo pošteno politično misijo v naši zvezni državi!

Slovenska zmaga. Občina Svetna vas je bila dosedaj v nemških rokah. Zadnje volitve pa so vrgle tamošnje nemčurje iz sedla in občina je prešla v slovenske roke. Drugi in tretji razred sta volila slovenski. V III. so zmagali Slovenci s 46 glasovi proti 38, v drugem pa s 16 proti 8. V I. se naši volitve niso udeležili. — Ta zmaga je iznova pokazala, koliko premore odločnost v narodnih rečeh, in ako bi hoteli

koroški Slovenci, vse svoje izgubljene postojanke zopet dobijo nazaj. Zrno do zrna...

Posojilništvo. Slovenska posojilnica v Skofčih ob Vrbskem jezeru je imela v preteklem letu 91.026 kron prometa. Nemška posojilnica ustanovljena z namenom, da škoduje slovenski in zavaja ljudstvo v nemško odvisnost, pa propada. Zdaj bo morala celo bežati iz šole, kamor so jo vtihotapili nemčurji. Prav!

Primorsko.

V tržaškem „Narodnem Domu“ se razvija čedalje živahnejše narodno življenje. Tržaški Slovenci so z lastnimi močmi zgradili to svoje narodno ognjišče, od katerega jih ne more več prepoditi oholost nasprotnikov, ki jim je doslej desetletja delala pod tujo streho vse možne neprilike, tako, da so z vednim trepetom morali misliti na vprizoritev tudi najpriprostejše svoje veselice. Zdaj v svojem varnem domu so si konečno oddahnili od prestanih muk in bojov in brez strahu, da jih kdo med veselico omeče z gnili jajci itd., prirejajo slavnost za slavnostjo pod krovom „Narodnega Doma“. Dne 18. t. m. priredi slovensko „Dramatično društvo“ tržaško v gledališki dvorani Govekarjeve „Rokovnjače“.

Stavka kamnosekov v Nabrežini, ki traja že šest tednov v škodo delavcev in delodajalcev, noče ponehati zaradi neke neznatne stvari. Stavkujoči namreč zahtevajo od gospodarjev, da ti ne smejo v delo sprejemati nikogar, ki ni član socialne demokratične zveze. Gospodarji pa smatrajo to zahtevo za terorizem, ki bije v obraz svobodomiselnim načelom soc. demokratov in ki je hujši nego oni gospodarjev, proti kateremu se bije njih boj.

Velepomembno društvo. V Ljubnem se je osnovalo jugoslovansko akademično društvo „Sloga“, katerega naloga bode, da priskrbi za jugoslovanske kraje dovolj domačih inženjerjev. Obilo uspeha!

Čez Volosko in Opatijo se zgradi električna železnica. Delo so že pričeli.

Pomikanje avstrijskega vojaštva v Primorje. V listih čitamo, da namerava vojna uprava 5. dragonski polk poslati v Gorico, kamor pride še tudi en lovski bataljon. Obmejni kraji Tržič (Monfalcone), Červinjan in Kormin dobe vojaške posadke. V trdnjaviški trg Bovec pride z Dunaja ena stotnija prvega polka trdnjavskega topničarstva. — Tako listi. Ako postanejo te vesti resnice, potem moramo sklepati, da zmešnjave ob italijanski meji niso več daleč. Ali pa je vse to v zvezi z ruskimi neuspehi v Aziji, se ne ve.

Doma in drugod.

Slovenska pravna in teološka fakulteta v Ljubljani.

„Slovenec“ je sprožil misel, ki ji v celoti pritrjuje „Slov. Narod“, naj bi se za uprvo ustanovili v Ljubljani slovenska pravna in teološka fakulteta.

Junktim, katerega zahteva „Slovenec“ v zadevi vseučiliškega vprašanja, je tako umesten, da se mu ne more protiviti nikdo. Ako Italijani po vsej sili hočejo svoje fakultete, zakaj naj bi jih ne zahtevali istočasno in še z večjo pravico — Slovenci? Eni ko drugi so uvideli, da jim na nemških univerzah ni obstanka, da med prusaškimi čepicami ni prostora za uspešni učni napredek ne Slovencev in ne Italijanov. Pod svojim rodnim krovom bodo uspevali sadovi slovenskega ko italijanskega duha veliko lepše.

Ali tudi tu veljajo pogoji, ki morajo biti vladi pred oči: Italijanom ko Slovincem bode ustrezeno h krati! V to naj zastavijo jugoslovanski zastopniki vse svoje sile in preprečijo, da bi Italijani dobili svoj grižljaj, Slovenci pa naj bi še čakali nanj. Ali oboje, ali — nič! Tudi Čehi naj z orodjem obstrukcije pritisnejo na vlado, da zadovolji v tem oziru njih bratom na jugu. Vlada zaradi te mrvice narodnih pravic Slovincem pač ne bi riskirala parlamentarnega dela in bi se udala.

Popolnoma pa se strinjamo z „Narodom“ glede sedeža vseučilišča, o katerem je izrekel goriški narodni veljak dr. H. Thuma zopet svoje nazore, češ, da naj bo slovensko vseučilišče v Trstu in ne v Ljubljani.

Slovensko vseučilišče more biti le v Ljubljani kot središču Slovenije, — Trst bi prišel v poštev pa le v slučaju, ako bi bilo govora o jugoslovanskem vseučilišču, kar pa je, za enkrat vsaj, le — utopija!

Tudi je ekstravagantna trditev dr. Thume, da je sploh prezgodaj misliti na slovensko vseučilišče, dokler nimamo zadosti slovenskih ljudskih in srednjih šol. Mi smo mnenja, da je bolje nekaj ko nič. Ako bomo čakali, da se zbere ljudsko in srednješolsko slovenski učni material po dr. Thumovi misli, čakali bomo še — veke na eno slovensko fakulteto!

Nas veseli, da se je sprožila ena dobra misel, v kateri sta složni obe slovenski stranki. Pa ti že pride „slovenski aktiven politik“, ki hoče vedno svojo klobaso — razdora!

Cenjenim somišljenikom, ki bi hoteli priporočati „Naš List“ med ljudstvom, je na razpolago poljubno število iztisov 1. številke.

„Akademija“. V nedeljo 15. t. m. predavata gosp. dr. Josip Tičar na Jesenicah, gosp. dr. Vlad. Ravnihač v Postojni.

Slovensko gledališče. V nedeljo 15. t. m. sta dve predstavi; popoldne „Charleyeva teta“, zvečer izvirna narodna pripovedka „Martin Krpan“. Prihodnji teden gostovanje g. Andrija Fijana.

Služba sekundarija v deželni bolnišnici v Ljubljani z letno plačo 1200 kron je izpraznjena. Prošnje je vložiti pri vodstvu deželnih dobrodelnih zavodov do 25. t. m.

Laška hvaležnost. V zahvalo, ker jih redimo, nas Lahi na lastni zemlji napadajo z noži. Delavska kronika bohinjske železnice je kar prepojena s krvavini zločini Italijanov nasproti Slovincem. Pa tudi drugod se vsaki trenutek pokaže skrajna vnebovpijoča predrznost Lahov. Zlasti v Ljubljani so laški zidarji postali že preveč siti slovenskih dobrot. — Kar na odprti ulici napadajo z noži domačine. V torek zvečer je Lah Marnči z nožem sunil Slovence Sidarja in z nožem ranil tudi stražnika Vrečarja. Z največjo težavo so Laha spravili pod ključ.

„Le tujeem sreče svit se v Krajni žari“ je pel Prešeren in njegove besede se uresničujejo dan za dnem. Po Gorenjskem so začeli Nemci, Madjari in Belgijski židje pokupovati zemljo in vodne moči, da bodo ustanovljali tovarne, v katere bodo polovili domače delavske moči v veliko škodo kmetijstva. Ker Slovenci sami ne znamo izkoristiti naravnih zakladov, nam jih jemljejo tujei. Kdo pa bo oral pri tem in kdo — žel?

Iz Kamnika. — Naše kopališče. — Naše kopališče „na Sušovem“ se zopet ponuja v najem. Od starih ljudij se je slišalo, da je ranjki „Sušov France“ kopališče „preklel“, ker se mu je baje zgodila „huda krivica“. Dolgo časa pred svojo smrtjo je France vedno hodil posedat na „svoj svet“ ob Bistrici, kjer mu je potekala zlata mladost in so tekla kolesa njegovega, vsem Kamničanom dobro znanega mlina, ki je stal prav tam, kjer je zdaj „Cur-haus“. „Nikoli naj se jim dobro ne godi tem . . .!“ je baje godrnjal France. — Ali je kletev Sušovega Franceta resnična ali ne, — resnica je pa vendarle, da ima kamniško kopališče svojo „smolo“ — kdo ve zakaj? — Nekaj nenaravnega se pa zdi v tem, da je to kopališče, stoječe na pristni slovenski zemlji Sušovega Franceta in ob pristno slovenski Bistrici, tako strahovito — nemško. In kako po krivici! Od leta do leta so to „Kneippovo zdravilišče“ obiskovali po ogromni večini le Slovani, večidel Hrvatje. In vendar je bilo tam vse nemško! Do zadnjega celo samo nemški napisi, katerim so se vsled splošnih pritožb Slovencev pridodali majhni slovenski napisi. A v toplicah in v restavraciji vse nemško. Zdaj je kopališče zopet brez najemnika. Čas je torej, da bi se Slovenci zganili in sami vzeli stvar v roke. Z živahno reklamo po slovanskih listih lahko dosežemo, da bodo kopališče in naš Kamnik obiskovali le Slovani in da postane Kamnik pravo slovansko letovišče in kopališče. — Morda, ako dosežemo to, bo tudi pomirjen duh — Sušovega Franceta na onem svetu.

Elektrarno v Domžalah napravi gosp. Kriz. Ladstätter, ki je v ta namen kupil I. Jovanov mlin za 27.000 kron.

Nova postaja na južni železnici. Med postajama Borovnica-Logatec se ustanovi nova postaja Verd. Komisijski ogled bo 25. t. m.

Žid defravdiral 15.000 kron. Asistent poštnega urada na Franc Jožefovem kolodvoru na Dunaju, žid Abraham Perlmutter je dne 7. t. m. prejel za odjajo na pošti troje denarnih pisem po 5000 kron, ki jih pa ni odposlal, marveč pridržal za se in ž njimi ubežal. Policija ga ne more najti.

Kolikokrat je dal ameriški predsednik roko na novega leta dan. Predsednik Roosevelt je na novega leta dan v Beli palači v Washingtonu sprejel 7718 oseb in vse te osebe so imele čast, da jim je Roosevelt tudi dal — roko. Za varnost predsednikovo je bilo vsestranski poskrbljeno s tem, da ga je obdajal kordon policajev ter da ni smel noben obiskovalec priti do predsednika z rokavicami, mufom ali čem podobnim.

Najnovejši škandal v Ameriki. V državi Oregon v Severni Ameriki so se pripetile velikanske sleparije, ki so državi provzročile 15 milijonov dolarjev škode. Dva državna poslanca senator John Mitchell in žid Binger Herman sta zatožena, da sta pri nakupovanju zemljišč v svrhu naseljenja ogoljufala državo za omenjeno svoto. Pričakuje se pa, da pride še cela vrsta drugih uradnih oseb na zatožno klop. Škandal je prišel na površje na ta način, da so se v Washingtonu zasledile izvestne denarne kupčije z državo Ore-

gon, v katerih je tičal namen, državo ogoljufati. Žid Binger Herman, ki je bil takrat vladni komisar za javna zemljišča v onih krajih, je znal tako izborni delati v „korist države“, da je več židovskih lesnih trgovcev prišlo v posest krasnih državnih gozdov, ne da bi jih bilo veljalo en novčič, kajti Binger jim je po svojih uradnikih vsikdar sporočil, kdaj in kje namerava vlada pridobiti kako zemljišče za javne namene. Trgovci so v tem slučaju poslali na lice mesta na stotine drvarjev, ki so posekali drevje ter je dobro prodali, država je pa plačala ogromne svote za posekano zemljišče.

Letošnja zima. Mej tem, ko imamo mi na Kranjskem razmeroma najmilejšo zimo, kakoršne si je misliti mogoče, pa vlada po drugih krajih jako stroga in divja zima. Na Ogerskem je padlo silno veliko snega, zaradi tega prihajajo volkovi kar v trumah v bližino vasi. V vas Satoralja Ujheli so pridrli volkovi in požrli mnogo manjše živali. Tudi na krave in konje so se spravili. Celo na kolodvoru so jih videli. — V občini Zaštomer pa so na cesti zmrznili trije slovaški krošnjari. — Jako huda zima je tudi v gorenjih krajih, po Solnograškem, Tirolskem, Švici itd. Strašni sneženi zameti divjajo in zahtevajo veliko žrtev na življenju in imetju. Vas Dienten pri Lend Gasteinu na Solnograškem je popolnoma skrita v tri metre visokem snegu. Le zvonik in dimniki molijo iz snega.

Štrajki. V ruskem ozemlju na Nemškem, katero so — mimogrede rečeno — Germani ugrabili Slovanom, kar dokazujejo še razna krajevna imena, n. pr. „Kray“, je v tamošnjih premogovnikih izbruhnil velikansk in sila nevaren štrajk, ki presega vse dosedanje štrajke na Nemškem. Vzrok štrajku, ki je nastal po vseh premogokopih, je krivično ravnanje z delavci, ki s svojimi žulji pridobivajo milijone kapitalistom. V teh premogovnikih dela mnogo Slovanov in tudi Slovencev. V Baku na Ruskem traja velik štrajk že dolgo časa, ki se je po nekod izpremenil v krvave boje med delavci samimi. Pri Bibi Ejbatu so se spoprijeli delavci dveh društev in je obležalo več ranjenih in nekaj mrtvih. Nad dvajset petrolejskih virov je v ognju, barake delavcev so na več krajih razdejane. Delavcem se je ugodilo glede zahteve deveturnega delavnika.

Božični običaji v Sibiriji.

Malokateri narod se more ponašati s tako lepimi in izvirnimi običaji nego ruski.

Zaradi tega bode naše cenjene čitatelje gotovo zanimalo baš zdaj o ruskih božičnih praznikih izvedeti, kako praznujejo Božič v Sibiriji. To jih utegne še tem bolj zanimati, ker je Rusija zapletena v usodno vojno na daljnem Vztoku, kjer pada v krvavem boju na tisoče sinov slavnih narodov Rusije, mesto da bi v veselem domačem krogu praznovali svoje božične praznike.

Poglejmo torej, kako praznuje ruski narod v daljni Sibiriji svoj Božič.

Že vse tedne pred Božičem v adventnem času lepšajo ti ljudje cerkve, hiše, da, vso okolico na uprav razkošen način in jo pripravljajo za pravcato slavlje. Na mnogih krajih sestavljajo iz ledenih kristalov votline, v katerih napravijo jaslice.

V živih podobah predstavljajo na sveti večer sveto družino, pastirce in romarje, ki iz daljnih krajev prihajajo molit in občudovat novorojenega Izveličarja. Nad takim „hlevcem“ iz mrzlega ledu stoji angelj božji in oznanjuje pastirjem in romarjem vesele vest, da je rojen Odrašenik sveta.

Te ledene votline so uprav čarobne, ko jih pro-seva svetloba v globočini skritih lučij. Te votline so razsvetljene vse noči pred Božičem in tudi po dnevi gori v njih luč. Noč in dan pred Božičem pa je v votlini angelj, narejen iz voska, v naravni velikosti, ki pričakuje Izveličarja.

In dan na dan in vse noči pred svetim večerom prihajajo k votlini ljudje in izkazujejo angelju posebne časti. Mnogi molijo tudi pred votlino.

Tudi cerkve so vse okinčane z zelenjem prekrasne zlahtne sibirske jelke. In pred cerkvijo stojita dve celi orjaški jelki, katerih deblo je ob tleh primrznjeno v ledenih kladah.

Nadalje gori ves adventni čas po hišah večna luč, okoli katere denejo za kinč vejice iste jelke. Po nekod polože k lučki tudi korenino sibirske potočnice, imenovane „sabutka“. Tej rastlini pripisuje tamošnje ljudstvo raznovrstne skrivnostne moči, ako se izruje na sveti večer. Ta rastlina služi osobito za vedeževanje.

Na sveti večer gredo mlade deklice, zavite v kožuhe, v „talgo“, t. j. gozd, k podnožju mogočnih jelk, okoli katerih se nahajajo pravcate blazine omenjene rastline ter jih izpod globokega snega izkopavajo. S pomočjo teh rastlin izkušajo potem izvedeti, kateri jim je namenjen za ženina ali kako dolgo mora še ena ali druga čakati nanj.

Marsikatera nosi to korenino potem skozi celo leto v neki kapsuli na prsih. Ko pa pride zopet advent, položi to korenino zopet za večno lučko. Ako bi slučajno to koreninico kdo od lučke vzel, mora deklici vedeževati.

Jako lepo šego pri tem ljudstvu je opaziti, da o Božiču izvanredno skrbijo za uboge, ker nimajo „bativinje, lešnikov in nič vina“.

In denejo v zavoj nekoliko peciva, kos slanine, kislega zelja in rib ter polože pred votlino in podobico božičnega angelja zraven. Mesto pred te votline polože ta dar tudi v „talgice“, to so koče, ki so napravljene za popotnike ali turiste v poletnem času, v

katerih še vedno bolje počivajo, nego v takozvani prenočiščih. V poletnem času straži v teh koč vedno po en čuvaj, ki prodaja popotnikom, češ potrebujejo. Po zimi so pa odprte in vsakdo, kd hoče, zamore bivati v njih.

Značilno za poštenost ruskega naroda pa je da orodje in priprava, ki se nahaja v teh koč, nikdar ni ukradeno, marveč da je vsakdo, pa največji tolovaj, pusti, čedno osnaženo na svoj kraj. O božičnem času pa so te koče vedno preskrbljene z vsakovrstnim jedilom, ki je namenjeno ubogim popotnikom in revež, v tem času ondi potuje se lahko nasiti v njih.

A tudi to je značilno za poštenost tega ljudstva, da se nikdo, ki ni lačen, ne dotakne teh jedi.

Na daljnem Vzhodu je tudi običaj, da vsakdo ki želi o Božiču biti na vasi postrežen, dobi vse, čes poželi. V tem času so n. pr. pred bogatejšimi hišam zbiti v zemljo visoki debeli koli. Vrh kola je privezan zvoncec, kdor želi vstopiti, pozvonci s tem zvoncec duri se mu odpro, miza mu je pogrnjena.

Mnoge hiše dajo popotniku tudi prenočišče — seveda mora vsaki pred počitkom v kopel.

Na telesno snago obračajo Rusi o Božiču splošno veliko pozornost. Strogo verni Rus, zlasti v azijski Rusiji, nastopi o Božiču v popolno novem in svežem oblačilu. Med ubožnimi je pa tudi taci, ki nimajo več nego po eno obleko in po eno srajco.

Ali ker zahteva običaj, da ima vsakdo vsaj srajco na Božič oprano, opere svojo srajco vsaki te ubogih na sveti večer, pa jo hitro posuši na peč. Obleče pa jo potem čez vso drugo obleko, da, cel čez kožuh, samo da jo vsakdo lahko vidi. Seveda je jako čudno videti na Božič, ko ljudje na vasi hodijo oblečeni v — srajce. In ker jih nosijo vrh kožuh izgledajo kakor orjaške vreče na dveh nogah . . .

Na sveti dan se prične tudi takozvana ceremonija poljuba.

Pred altarjem poljubi duhovnik grajščaka, uradnika in potem zaporedoma vse občane. Istotako poljubljajo predstojniki svoje podložne in občani s poljubljajo med seboj.

Ta dan ni nobenega stanovskega razločka, nobenega rada. Človek mora v tem svetem času — pravi Rus — pozabiti na vsako stanovsko razliko na vsako medsebojno mržnjo. In v znamenje tega s poljublja veliko in malo.

Kajpada je pri tem poljubovanju tudi kočljiva točka. V vzhodnih rudniških okrajih vlada nemalokrat kužna bolezen lepra. Čeravno so ti kužni sicer strogo ločeni od zdravih, vendar se pripeti, da se pomeš med zdrave kateri okužen, ki še ni bil proglašen za tacega. Ali dotik njegovih ust postane čestokrat usodepoln za zdravega, kateremu božični običaj prepušča braniti se poljuba svojega bližnjega.

Nekoliko odgovorov slovenskemu dnevniku.

„Naš List“ je bil pripravljen na to, da ga gotovi slovenski časniki ne bodo sprejeli prijazno; da pa bo „Slovenec“ čutil potrebo, takoj mahnuti z loparjem po njem, — povdarjamo, da popolnoma neopravičeno — tega nismo pričakovali. Ali je bil tedaj ta napad na „Naš List“ za slovenski dnevnik časten in umesten, o tem prepuščamo sodbo nepristransko mislečim Slovincem. —

Ako tu pa tam odgovarjamo na kak neopravičen napad s kake strani na naš list, s tem še ni rečeno, da se vmešavamo v domači prepri, ali da se sploh hočemo pripraviti s svojimi časnikarskimi tovariši. Take napade hočemo sproti odbiti, če hočemo sproti odpraviti morebiti nastala nesporazumja. Sobotni „Slovenec“ se peča z našim listom v precej dolgi notici, katere besedilo kaže, da nas ne razume, razumeti neče, ali pa da hoče pohititi, da bi nam pri slovenskem ljudstvu — zaprili duri pred nosom!

Očita najprej, da se, ne držeč svoje besede, že v 1. številki vmešavamo v domači prepri, čes, da premlevamo „liberalno-nemčurske fraze o obstrukciji v deželnem zboru“ itd. — Po nazoru nekaterih gospodov je „vmešavati se v domači prepri“, ako kdo drugi le spregovori o naših političnih razmerah, o katerih govoriti si vendar nihče ni pridržal — prednosti. Ali nam se zdi, da kdor ima čisto vest, ne bo že postal nervozen, ako se ga le pogleda, kaj še le njegovo dejanje presoja. Ako smo torej izrekli besedo o deželnem zboru, nismo hoteli izreči očitaj le na eno stran. Obžalovali smo temveč položaj v deželi, ki je nastal vsled položaja v deželnih hiši. O tem pa, k do je ta položaj zakrivil, nismo govorili, — torej se nismo vmešavali v domači prepri! To pa recemo zopet, da oni, ki je ta nesrečni položaj zakrivil, kriv je izdajstva na ubogem slovenskem ljudstvu, pa bodi Peter ali Pavel! Ali nas Slovencev ne tare že dovolj drugih nesreč, da bi za kaprice v svojo osebo zaljubljenih morali žrtvovati gmolen obstanek naroda? — Gospodom v deželnih hiši je pač dobro znano, v kaki nevarnosti se nahajamo napram tujcu. Ali ne čutijo torej več toliko zapiranja v svoje slovensko poštenje in toliko prepričanja o svoji ljubezni za narod, da bi tem dragim svetinjam na ljubo — kapitulirali drug pred drugim ter se zjedini v svrhu slovnega dela za narod in s tem odvzeli nasprotniku priliko, še nadalje rogati se naši politični nesposobnosti?

Več nečemo govoriti, ker se nas gotovo razume. — Kaj, če bi svetovali gospodom na obeh straneh to-le: Dajte, zložite iz svojega žepa one svote, ki bi nadomestovale deželne in državne podpore v prid ljudstvu, potem pa se le zabavajte — na svoje stroške! Ker vidite, ljudstvo je popolnoma nedolžno nad komedijo, ki se vrši že tri leta v deželnih hiši in katere noče nehati, dasi to ljudstvo krvavi na celem telesu! Mogoče, da bo potem spora hitro konec, ko bo šlo za vaš žep! —

Kar se tiče „Slovenske Gospodinje“, resno odklanjamo vsako norčevanje. Torej ni ti na to stran bi se ne smelo več delati za narod, ako delo ne nosi posebne „znamke“? — „Slov. Gospodinja“ ima na Slovenskem svoje nezasedeno mesto in ne dela nobene konkurence. Ako pa jo po nazorih nekaterih gospodov tudi dela, potem pa mora lastnik jugoslovanskega podjetja za izdelovanje kavinih surogatov v Ljubljani tudi zapreti svojo tovarno, da njegova kava ne bo delala konkurence — Vydrolvi!

Še nekaj. Prepričani, da nima nihče posebnega privilegija za izdajanje slovenskih časopisov, začeli smo izdajati „Naš List“ s prilogo „Slovenska Gospodinja“, hoteč s tem koristiti le slovenski stvari, dobro pa tudi vedoč, da nam ni treba nikogar prositi dovoljenja za to! — Nam se zdi pač častnejše in zaslužnejše, pobijati sovražnika, kakor pa — svoje lastne brate!

Uredništvo.